

## Social- och hälsovårdsutskottet

**Regeringens proposition till riksdagen med förslag till lagar om ändring av 11 kap. 10 § i sjukförsäkringslagen och vissa andra lagar**

### INLEDNING

#### *Remiss*

Regeringens proposition till riksdagen med förslag till lagar om ändring av 11 kap. 10 § i sjukförsäkringslagen och vissa andra lagar (RP 39/2019 rd): Ärendet har remitterats till social- och hälsovårdsutskottet för betänkande.

#### *Sakkunniga*

Utskottet har hört

- konsultativ tjänsteman Eva Ojala, social- och hälsovårdsministeriet
- jurist Kauko Kivimäki, Folkpensionsanstalten
- utredningschef Jussi Tervola, Institutet för hälsa och välfärd (THL)
- sakkunnig Ellen Vogt, Finlands Kommunförbund
- expert Mikko Räsänen, Finlands näringsliv rf
- specialsakkunnig Anna Järvinen, SOSTE Finlands social och hälsa rf
- chef för sociala frågor Pirjo Väänänen, Finlands Fackförbunds Centralorganisation FFC rf.

Skriftligt yttrande har lämnats av

- Akava ry
- Företagarna i Finland rf.

Inget yttrande av

- Tjänstemannacentralorganisationen STTK rf
- Sysselsättningsfonden.

### PROPOSITIONEN

Regeringen föreslår att sjukförsäkringslagen, lagen om utkomstskydd för arbetslösa, barnbidragslagen, lagen om underhållsstöd och lagen om utkomststöd ändras. Syftet är att genomföra de förbättringar i de transfereringar som ingår i regeringen Rinnes regeringsprogram och som nämns nedan.

## Betänkande ShUB 8/2019 rd

De dagpenningar enligt sjukförsäkringslagen som betalas ut till minimibelopp höjs, det vill säga minimibeloppet för sjuk- och föräldradagpenning och specialvårdspenning stiger. Enligt hänvisningsbestämmelsen i lagen om Folkpensionsanstaltens rehabiliteringsförmåner och rehabiliteringspenningförmåner gäller höjningen också minimibeloppet för rehabiliteringspenningen.

Också grunddagpenningen enligt lagen om utkomstskydd för arbetslösa höjs. Vidare höjs arbetsmarknadsstödet, som uppgår till ett lika stort belopp som grunddagpenningen. Dessutom påverkar ändringen den inkomstrelaterade dagpenningen samt altemneringsersättningen enligt lagen om altemneringsledighet.

För att förbättra situationen för barnfamiljer föreslår regeringen att barnbidraget till flerbarnsfamiljer höjs från och med det fjärde barnet. Också ensamförsörjartillägget till barnbidraget höjs, liksom underhållsstödet. Lagen om utkomststöd ändras så att även familjer som får utkomststöd kan dra nytta av höjningen på 10 euro av ensamförsörjartillägget till barnbidraget.

Propositionen hänför sig till budgetpropositionen för 2020 och avses bli behandlad i samband med den.

Lagarna avses träda i kraft den 1 januari 2020.

## UTSKOTTETS ÖVERVÄGANDEN

### *Allmänt*

Regeringen föreslår ändringar i flera olika förmånsagar. Syftet är att minska ojämlikheten, lyfta fram de primära förmånerna och förbättra försörjningen för barnfamiljer, i synnerhet enföräldersfamiljer och flerbarnsfamiljer. Åtgärdena ingår i regeringsprogrammet, och regeringen Rinne avser att målmedvetet ta itu med risken för fattigdom och utslagning. Regeringens mål är att sörja för att alla finländares levnadsstandard utvecklas och att landet får en jämnare inkomstfördelning. Riskfaktorerna för fattigdom och generationsöverskridande utsatthet ska beaktas i större utsträckning än tidigare.

Utskottet anser att de föreslagna förbättringarna i de primära förmånerna behövs för att förbättra låginkomsttagarnas försörjning och minska deras behov av utkomststöd. Med tanke på den sociala tryggheten överlag är det ändamålsenligt att flytta fokus från utkomststödet, som är den sista utvägen, till de primära förmånerna.

### *Höjda dagpenningförmåner*

Regeringen föreslår att minimidagpenningarna enligt sjukförsäkringslagen, det vill säga sjukdagpenningen, föräldrapenningen och specialvårdspenningen, höjs med 20 euro i månaden. Den lägsta dagpenningen höjs till 716,50 euro i månaden. Höjningen gäller också rehabiliteringspenningen till minimibelopp. Statens utgifter ökar med totalt 4,4 miljoner euro i och med höjningarna.

## Betänkande ShUB 8/2019 rd

Också grunddagpenningen och arbetsmarknadsstödet enligt lagen om utkomtskydd för arbetslösa föreslås bli höjda med 20 euro, det vill säga till 716,60 euro i månaden. Grunddagpenningen utgör grunddelen av den inkomstrelaterade dagpenningen. Följaktligen stiger också den inkomstrelaterade dagpenningen och altemneringsersättningen när grunddagpenningen höjs. Enligt propositionen stiger förmånen med 11 euro i månaden för uppskattningsvis 80 procent av de som får inkomstrelaterad dagpenning och för ungefär 20 procent med 33,10 euro i månaden. Den inkomstrelaterade dagpenningen stiger mest för de som har en månadsinkomst som ligger över den så kallade brytpunkten (3 078 euro 2019). Med höjningen av utkomtskyddet för arbetslösa ökar statens utgifter för förmåner inom grundskyddet med uppskattningsvis 48 miljoner euro och för inkomtskyddet med 15 miljoner euro. Kommunernas utgifter stiger med uppskattningsvis 9,6 miljoner euro till följd av höjningen av arbetsmarknadsstödet. Vidare beräknas Sysselsättningsfondens utgifter stiga med 3,6 miljoner euro.

Enligt propositionen kan höjningen av grunddagpenningen inom utkomtskyddet för arbetslösa och därmed höjningen av den inkomstrelaterade dagpenningen ha negativa sysselsättningseffekter. Utskottet betonar att propositionens huvudsakliga syfte är att minska fattigdomen och ojämlikheten genom att det primära förmånssystemet får större betydelse för förmånstagarnas försörjning. Ändringarna i förmånerna kan ha såväl negativa som positiva sysselsättningseffekter. Det bör göras en noggrannare analys av sysselsättningseffekterna än i regeringens förslag, även om höjningarna sannolikt har obetydliga konsekvenser för sysselsättningen, menar utskottet.

När dagpenningsförmånerna stiger, minskar behovet av utkomststöd i sista hand. Utgifterna för utkomststöd väntas minska med cirka 6,4 miljoner euro på årsbasis. Det minskade beroendet av utkomststöd kan i sin tur motivera till att tacka ja till anställning. Utskottet påpekar dock samtidigt att förmånshöjningarna kan leda till att det allmänna bostadsbidraget minskar. Enligt propositionen minskar det allmänna bostadsbidraget med 6,72 euro per person som får höjd förmån i hushåll med inkomster som är högre inkomstgränsen för fullt bostadsbidrag. Utskottet välkomnar att höjningen inte inverkar på bostadsbidraget för personer med inkomster som är lägre än inkomstgränsen, bland annat ensamboende som får fullt arbetsmarknadsstöd eller grunddagpenning.

Dagpenningarna till minimibelopp enligt sjukförsäkringslagen höjdes senast den 1 januari 2018 och då till 616 euro i månaden och den 1 januari 2019 till samma belopp som arbetsmarknadsstödet, det vill säga till 696,50 euro i månaden. Grunddagpenningen och arbetsmarknadsstödet inom utkomtskyddet för arbetslösa höjdes senast med 100 euro den 1 januari 2012. Mellan 2015 och 2019 har inga indexhöjningar gjorts i grundskyddet, vilket betyder att i synnerhet grundskyddet för arbetslösa har minskat. De höjningar som nu föreslås kompenserar delvis effekterna av indexfrysningarna och nedskärningarna. Enligt uppgifter till utskottet är emellertid minimidagpenningen enligt sjukförsäkringslagen och grundskyddet inom utkomtskyddet för arbetslösa inte ens efter höjningarna nödvändigtvis någon garanti för en skälig minimikonsumtion.

Utskottet anser det vara nödvändigt att regeringen inom ramen för reformen av den sociala tryggheten fortsätter att utveckla grundtrygghetsförmånerna och de anknyttande tjänsterna och att minska människors beroende av utkomststöd. Avsikten med grundtryggheten är att ge alla tillräcklig försörjning och adekvat levnadsstandard.

## Betänkande ShUB 8/2019 rd

### *Ändringar för barnfamiljer*

För att förbättra barnfamiljernas situation föreslår regeringen att barnbidragen för flerbarnsfamiljer höjs med 10 euro i månaden från och med det fjärde barnet, att ensamförsörjartillägget till barnbidraget också höjs med 10 euro i månaden och att underhållsstödet höjs med 7 euro i månaden. Samtidigt höjs utkomststödets grunddel för ensamförsörjare så att också familjer som är beroende av utkomststöd ska dra nytta av ensamförsörjartillägget till barnbidraget. För andra än ensamföräldrar minskar utkomststödet när barnbidragen och underhållsstödet stiger. Statens utgifter beräknas stiga med 26,5 miljoner euro och utgifterna för utkomststödets grunddel med 1,5 miljoner euro när barnbidragen höjs. Med höjningen av underhållsstödet ökar statens utgifter med 9 miljoner euro och minskar utgifterna för utkomststödet med 0,7 miljoner euro.

Ensamförälderfamiljer, flerbarnsfamiljer och familjer med barn under tre år har oftare än andra svårigheter med försörjningen, enligt propositionen. Utskottet välkomnar att höjningarna av barnbidraget går till ensamförälderfamiljer och flerbarnsfamiljer som löper störst risk att drabbas av fattigdom. Även höjningen av underhållsstödet medverkar en aning till att minska ojämlikheten och inkomstskillnaderna, särskilt för ensamförälderfamiljer och deras barn. När dagpenningarna enligt sjukförsäkringslagen höjs med 20 euro stiger också föräldradagpenningarnas och specialvårdspenningens minimibelopp. Det underlättar för barnfamiljer med de allra minsta inkomsterna och minskar behovet av utkomststöd.

Utskottet påpekar trots det att det reella värdet av alla transfereringar till barnfamiljer har sjunkit ända sedan 1990-talet och att den reella nivån på barnbidragen i dag är cirka 30 procent lägre än på 1990-talet. I och med att barnbidragen inte är indexskyddade håller beloppen inte jämna steg med utvecklingen av kostnadsnivån. Det behövs fortfarande åtgärder för att barnfamiljer med låga inkomster ska få bättre försörjningsmöjligheter och fattigdomen i barnfamiljerna minska, framhåller utskottet.

### **FÖRSLAG TILL BESLUT**

Social- och hälsovårdsutskottets förslag till beslut:

*Riksdagen godkänner lagförslag 1–5 i proposition RP 39/2019 rd utan ändringar.*

## **Betänkande ShUB 8/2019 rd**

Helsingfors 7.11.2019

I den avgörande behandlingen deltog

ordförande Anu Vehviläinen cent  
vice ordförande Mia Laiho saml  
medlem Kim Berg sd  
medlem Anna-Kaisa Ikonen saml  
medlem Kaisa Juuso saf  
medlem Arja Juvonen saf  
medlem Noora Koponen gröna  
medlem Merja Kyllönen vänst  
medlem Aki Lindén sd  
medlem Hanna-Leena Mattila cent  
medlem Ilmari Nurminen sd  
medlem Veronica Rehn-Kivi sv  
medlem Juhana Vartiainen saml  
medlem Heidi Viljanen sd.

Sekreterare var

utskottsråd Sanna Pekkarinen.

## Betänkande ShUB 8/2019 rd Reservation

### RESERVATION

#### Motivering

Vi i sannfinländska riksdagsgruppen oroar oss för nedgången i födelsetalen och fattigdomen i barnfamiljerna i vårt land. Barnfamiljerna har det betydligt sämre ställt än på 1990-talet. En studie från Institutet för hälsa och välfärd visar att fattigdomen tredubblades mellan 1995 och 2007. Sedan dess har den hållit sig på cirka tio procent under 2010-talet. År 2014 fanns det 63 400 fattiga barnfamiljer och de hade sammanlagt 126 000 barn. Enligt Institutet för hälsa och välfärd är fattigdomen i småbarnsfamiljerna farligast, eftersom fattigdom oftast också ger återverkningar i vuxen ålder. Därför är det oroväckande att fattigdomen nu har ökat explicit i familjer med små barn. Samhällets ökade inte sitt stöd till barnfamiljer under tillväxtåren, men under krisåren i början av 1990-talet och på 2010-talet fick barnfamiljerna sina förmåner nedskurna.

Det barnavdrag i beskattningen av förvärvsinkomster som gällde skatteåren 2015–2017 förlängdes inte längre från skatteåret 2018 och framåt, och någon höjning infördes inte heller i barnbidragen. Vi sannfinländare anser att barnavdraget måste återinföras i beskattningen av förvärvsinkomster. Vad gäller barnbidragen är det motiverat och rättvist att det anslag på 6 miljoner euro som reserverats för höjt barnbidrag används till högre barnbidrag för det första barnet och således går till alla barnfamiljer. Men nu vill regeringen bara höja barnbidragen för flerbarnsfamiljer med minst fyra barn.

För oss sannfinländare är alla barnfamiljer viktiga, och därför anser vi att det är viktigt att stödja familjerna redan från och med det första barnet. I synnerhet när det gäller att skaffa det första barnet måste samhället öka sitt stöd. Vi måste signalera att samhället ser positivt på att bilda familj och vill trygga försörjningen för alla barnfamiljer. Därför vill vi som incitament höja barnbidraget för det första barnet ordentligt, och de 6 miljoner euro som regeringen avsatt för att höja barnbidraget räcker inte på långt när till. Följaktligen föreslår vi att utskottet godkänner ett uttalande om att regeringen bör utreda en betydande höjning av barnbidraget redan från och med det första barnet.

#### Förslag

Vi föreslår

*att stycke 10 formuleras på följande sätt: "Ensamförälderfamiljer, flerbarnsfamiljer och familjer med barn under tre år har oftare än andra svårigheter med försörjningen, enligt propositionen. Utskottet välkomnar att höjningarna av barnbidraget går till ensamförälderfamiljer (utesl.) som löper störst risk att drabbas av fattigdom. **Utskottet anser det motiverat att utreda hur barnbidragen ska kunna höjas för alla barnfamiljer.** Även höjningen av underhållsstödet medverkar en aning till att minska ojämlikheten och inkomstskillnaderna, särskilt för ensamförälderfamiljer och deras barn. När dagpenningarna enligt sjukförsäkringslagen höjs med 20 euro stiger också föräldradagpenningarnas och specialvårdspenningens minimibelopp. Det underlättar för barnfamiljer med de allra minsta inkomsterna och minskar behovet av utkomststöd."*

**Betänkande ShUB 8/2019 rd**  
**Reservation**

*att riksdagen godkänner lagförslag 1, 2, 4 och 5 enligt betänkandet,*

*att riksdagen godkänner lagförslag 3 med ändringar(Reservationens ändringsförslag)*  
och

*att riksdagen godkänner ett uttalande.(Reservationens förslag till uttalande).*

***Reservationens ändringsförslag***

**3.**

**Lag**

**om ändring av 7 § i barnbidragslagen**

I enlighet med riksdagens beslut  
*ändras* i barnbidragslagen (796/1992) 7 §, sådan den lyder i lagarna 1111/2014, 1086/2016 och 1142/2017, som följer:

7§

*Barnbidragets storlek*

Barnbidraget är 95,82 euro per barn och kalendermånad.

Om en i 6 § avsedd person har rätt att lyfta barnbidrag för flera än ett barn, är barnbidragets belopp för det andra barnet 104,84 euro, för det tredje barnet 133,79 euro, för det fjärde barnet 153,24 euro och för varje påföljande barn 172,69 euro per kalendermånad.

För en ensamförsörjares barn betalas barnbidraget höjt med 63,30 euro per kalendermånad. Med ensamförsörjare avses i denna lag en person som har rätt att lyfta barnbidrag och som i början av betalningsmånaden för barnbidraget inte lever i äktenskap eller som före betalningsmånadens början har flyttat ifrån sin make i syfte att upphöra med samlevnaden. Som ensamförsörjare anses dock inte en person som utan att ingå äktenskap fortgående lever tillsammans med en annan person i gemensamt hushåll under förhållanden av äktenskapsliknande natur.

Om barnet så som avses i 11 § 1 mom. är i anstalts- eller familjevård och barnbidraget betalas till kommunen eller om bidraget med stöd av 12 § 1 mom. betalas till barnet självt, är barnbidraget 94,88 euro per kalendermånad. För barn till ensamförsörjare betalas dock barnbidraget höjt med 63,30 euro per kalendermånad.

---

Denna lag träder i kraft den 20 .

**Betänkande ShUB 8/2019 rd**  
**Reservation**

---

***Reservationens förslag till uttalande***

*Riksdagen förutsätter att regeringen utreder möjligheten att avsevärt höja barnbidraget för det första barnet och på så sätt motivera familjerna att skaffa barn.*

Helsingfors 7.11.2019

Arja Juvonen saf  
Kaisa Juuso saf  
Mia Laiho saml  
Anna-Kaisa Ikonen saml